

YMNIGHETSHORN SOM DELVIS EKAR TOMT

Recensenten Eva Fred läser debutanten Soraya Bays novellsamling *Ymnighetshornet* och finner en något ojämn samling noveller om flera olika aktuella fenomen i vår tids samhälle. En samling där några av berättelserna lyckas beröra, medan andra känns mer ihåliga och inte når ända fram.

Kritiker: *Eva Fred* (Konsulent, Litteratur, Västra götalandregionen)

Redaktör: *Therese Gustafsson Blank* (Bibliotekarie, Marks kommun)

Enligt den grekiska mytologin tillhörde ymnighetshornet geten Amalthea, som födde upp guden Zeus med sin mjölk. När ett av hennes horn bröts av gav Zeus det till nymferna som tagit hand om honom. Hornet kunde sedan ge dem allt gott de önskade och blev därför en symbol för överflöd och rikedom. En av novellerna i denna debut av Soraya Bay heter "Ymnighetshornet", som också är samlingens titel, men här är hornet inte en symbol för överflöd och rikedom eller besannade önskningar, här är det precis tvärtom.

Novellerna handlar om människor i olika grad av utsatthet och förhåller sig till teman som klass, ekonomi, kroppsideal, vänskap och en ansträngd bostadssituation (i Stockholm). Författaren målar upp ett ensamt, egoistiskt och kyligt samhälle där rikedom och framgång räknas som främsta meriter. Relationer bygger inte på kärlek och samspel i första hand, här är relationer medel för den enskildes egen vinning. För att överleva. Här finns inget överflöd och inga nymfer som får vad de önskar sig. Boken består av sex noveller, där berättarjaget oftast är en ung kvinna i 25–30-års åldern. De håller i stort sett samma omfång, mellan 20–30 sidor med undantag från

novellen *Hem* som är längre på drygt 50 sidor. Alla utom en är jag-berättelser och följer novellformen genom att hålla sig till en händelse och som slutar med en någorlunda oväntad upplösning.

Jag tycker novellerna är ojämna, några lämnar mig ganska likgiltig och i flera är gestaltningen så full av metaforer att det blir tröttsamt. Författaren håller ett svalt och nästan distanserat förhållande till sina huvudpersoner som blir ganska anonyma. Jag saknar den ömsinnet som exempelvis författaren Ingvild H. Rishøi tillskriver personerna i sina böcker, vilka också kretsar kring ett sårigt klassamhälle. Jag tänker till exempel på hennes roman *Stargate - en julberättelse* där tung vardagsrealism med alkoholism och barns utsatthet skildras med mjuk fingertoppskänsla, eller novellen "Syskon" i samlingen *Vinternoveller* som fint skildrar vuxnas svårigheter ur ett glasklart barnperspektiv.

Men några av Bays texter bränner till och dröjer sig kvar. I tidigare nämnda novell "Ymnighetshornet" skildras samhällsklyftorna med vass precision: hon som lever på havregryn och linser vandrar ensam runt på ett konstgalleri, övergiven av sin världsvana väninna. Framför en installation där ett ymnighetshorn svämmar över av lockande mat börjar hon äta (hon är ju utsulten) och blir, utan att ana det, en del av verket. Det är en vass kritik, inte bara av samhället utan också av konsten. Det är ironiskt och drabbande.

Novellen "Hem" berör mig också. Den tar upp den helt galna bostadssituationen i Stockholm, och som förstås går att applicera på många större städer, med hyreskontrakt där det ena är mer tillgjort än det andra. Vi får följa henne när hon flyttar ut och in i tolv olika boenden, bor hos en äldre man som kräver att hon skall äta köttgryta med honom varje kväll, eller kollektivet där hon blir förförd av sin väninnas flickvän, eller i den lilla gäststugan i förorten Mälarhöjden. Till slut landar hon i en trea där hon har hela lägenheten för sig själv då systemen flyttar ihop med sin pojkvän – enda förhoppningen om en någotsånär stabil framtid, och att faktiskt få ta över kontraktet, är att systemen inte gör slut med sin pojkvän...

Den sista novellen, "Slagsmålsklubben", ger mig magont. I en utopisk totalitär värld, som påminner om Susan Collins roman *Hungerspelen* tvingas de mest utsatta slåss i burar utan åskådare, bara direktsända på tv. Sponsorer satsar pengar, vinnaren får matkuponger och sjukvård. För de som lyckas bäst öppnas kanske en glipa till information om bortförda släktingar, ett möte som kanske aldrig blir verklighet. Våldet är rätt, cynismen total, människan är reducerad till en spelpjäs i händerna på en kall makt. Ångesten sipprar ur sidorna; maktlösheten, kontrollen och de försvunna familjemedlemmarna känns påtagliga, nästan fysiska. Historien ekar verkliga diktaturer – Nazityskland, Sovjet, Kina, Kambodja, Chile, Turkiet – och speglar hur demokratier krymper, hur yttrandefriheten begränsas. *Slagsmålsklubben* är en påminnelse om faran när hänsynslös makt och cynisk människosyn. Vi måste

engagera oss, värna demokratin – den är inte självklar, och den kan förloras bit för bit.

Det är en dyster samtid som Soraya Bay beskriver. Det finns en hopplöshet inför tillvaron som uttrycks i många olika sammanhang och som jag begriper. Jag lyssnade till exempel häromsistens på den ganska uppmärksammande söndagsintervjun i P1 med författaren Gun-Britt Sundström och hennes otroligt dystopiska tankar, där hon uttryckte en avgrundslös förtvivlan inför framtiden. Varje dag matas vi med skrämmande nyheter där mäktiga män dikterar världsordningen. Ja, det är en mörk tid, men hur hanterar man allt detta mörker?

Efter en lång julleddighet och med en hel del häng i TV-soffan kommer jag osökt att tänka på Ingemar Bergmans oslagbara mästerverk, *Fanny och Alexander*. Här är konflikten mellan den livsbejakande "lilla världen" med det varma och myllrande Ekdahlska hemmet och den stränga "stora världen" där biskop Vergerus påtvingade och mörka hem central. På ett fenomenalt sätt gestaltas den klassiska kampen mellan det onda och det goda. Trots yttre oro och konflikter är det i vardagen – i jobbet, på fritiden, tillsammans med familj och vänner – som mening skapas. Konsten och fantasin blir nödvändiga verktyg för att överleva.

I Soraya Bays noveller finns inte mycket av den "lilla världen", men kanske, om det hade funnits lite, lite mer av den och någon skärva ljus att klamra sig fast vid så hade läsningen gjort ett ännu starkare intryck. Att bejaka vardagens små glädjeämnen – de som trots allt finns – kan vara ett sätt att överleva mörkret.

Ymnighetshornet : Noveller

Soraya Bay

Wahlström & Widstrand, 2026

Författarfoto: Märta Thisner

FAKTA

Soraya Bay är född 1994, uppväxt på Södermalm i Stockholm och bor nu i söderorten Bredäng. Hon är PR-konsult, journalist, kultur- och musiksribent. Hon har tidigare publicerats i Faktums novellsamling, Faktum Novell 2024. Novellsamlingen Ymnighetshornet är författaren Soraya Bays bokdebut.